

WAARNEMINGEN IN FLORIDA

Michael Ottink *

Half Augustus 1988 vertrok ik voor de vierde keer naar Florida, om een tweede bezoek te brengen aan Hal Povenmire, een goede vriend en meteorenwaarnemer, bij wie ik tien dagen zou verblijven.

Hieronder volgt een uitgebreid verslag over de waarnemingsnachten in Florida.

Na een kort verblijf in New York vertrok ik op 19 Augustus vanaf het J.F.K.Airport naar Orlando, Florida. Rond 5 uur kwam ik op de luchthaven aan en stond Harold me al op te wachten bij de aankomsthal. We vertrokken met zijn 'minivan' naar zijn huis in Indian Harbour Beach, ten oosten van Melbourne, op een van de verbonden kusteilanden.

Het was de gehele dag zonnig met een gemiddelde temperatuur van ongeveer 30°C en het zag er gunstig uit om de nodige nachtwaarnemingen te kunnen doen.

Rond half twaalf gingen we de nodige spullen klaarleggen: Een achttal camera's waaronder een van mij, een aantal dekens, een 50m Tri-X rol, die tevoren in de nodige rolltjes was opgesplitst en draadontspanners. Verder werden de nodige spuitbussen tegen insecten meegenomen, wat, naar bleek, dringend nodig was.

20 Augustus 1988 : De eerste nacht

Hal, zijn vrouw Katie en ik hadden de wagen volgestopt en vertrokken met zijn drieën naar een van zijn drie waarnemingslokaties ten zuiden van Melbourne rond Palm Bay-Malabar. Het was stik-donker, geen wegverlichting en daarom moesten we met groot licht rijden. Halverwege stopten we nog even bij een 7- Eleven 24-uurs winkel om de nodige voorraad voedsel en drank in te slaan. Daarna gingen we verder, dieper de moerassige bossen van Florida in. Na een rit van ongeveer twintig minuten kwamen we aan op een open vlakte. Via een smal weggetje gingen we deze vlakte op, en nu begreep ik ook, waarom we de vele spuitbussen insecticide nodig hadden. Het krioelde er van de muskieten (grote steekmuggen) en andere vliegende en irritant zoemende insecten. Geen prettig idee om daar met je tentje te kamperen.

Het was al kwart over een, voordat we ons uiteindelijk een plaatsje op de grote (en warme) motorkap konden verschaffen. Al meteen in de eerste minuut verscheen er een meteor van de eerste magnitude, die een Perseïde bleek te zijn. Nadat het licht van de auto was uitgedaan, was het een totale duisternis. Je kon geen hand voor ogen meer zien. Ik keek omhoog naar de twee verblindende lichtpunten die de planeten Mars en Jupiter moesten zijn. Toen concentreerde ik mij op de sterren. Wat ik toen zag was zo prachtig... De melkweg was als een helder witte band langs de hemel zichtbaar en het was mogelijk subtiele helderheidsverschillen te

zien met daartussen verschillende donkere wolken. Ook kon je verschillende sterrenhopen als wazige dotjes aan de hemel waarnemen. Gewapend met een verrekijker kon je de ware pracht zien van de Noord Amerika nevel in de Zwaan en de bekende nevels in de Schutter en Schorpioen zoals de Lagune nevel (M8), de Trivid nevel (M20), M16 en M17. Deze laatste kon je bij nauwkeurige waarneming zelfs met het blote oog zien.

Uiteindelijk gingen we hier naartoe om meteoren waar te nemen, en dat deden we. In de ruim twee en een half uur die we daar verbleven, zagen we ongeveer 300 meteoren met een opvallende hoeveelheid Perseïden. Ongeveer 100 tot 150 meteoren kwamen uit de noordelijke regionen van Perseus, nabij de dubbele sterrenhoop η en χ Perseï. Verder namen we nog een aantal κ Cygniden, Cepheïden, Aurigiden en Draconiden waar, maar niet in grote aantallen. Verder was er nog een grote hoeveelheid sporadische meteoren.

Maar de zwerm waar we eigenlijk naar uitkeken was die van de ν -Pegasiden. De laatste jaren was de activiteit van deze zwerm niet noemenswaardig met slechts enkele aanwijzingen zoals de vuurbol EN190882 boven Tsjecho-Slowakije (magnitude -13.8) die op 19 Augustus 1982 door vijf camera's werd vastgelegd. Om meer gegevens over de zwerm te achterhalen, zoals de positie van de radiant en de baan van de komeet, zijn we tot heden toe afhankelijk geweest van zulke incidentele gebeurtenissen. In 1978 was er een kort maximum van 20 meteoren per uur en in 1979 werden er in de nacht van 9 op 10 Augustus 10 meteoren per uur waargenomen. De laatste jaren bedroegen deze aantallen slechts 4 á 5 meteoren per uur gedurende de 'maximum' periode. Door alle jaren heen werden er 2 tot 3 meteoren per uur waargenomen in deze aantallen werden in 1988 zelfs over de gehele periode waargenomen. Er was zelfs geen lichte piek rond 8/9 Augustus. Een verklaring hiervoor konden we niet vinden. De maximum periode had normaal zo rond de 5 tot 7 moeten zijn, maar het bleef nu onder de sporadische grens. In deze nacht werden er zo'n 100 opnamen gemaakt waarbij zes meteoren op de gevoelige plaat werden vastgelegd. In vergelijking met vorige nachten was dit maar heel weinig. Er verschenen namelijk maar weinig echt heldere meteoren: Vijf waren er helderder dan magnitude -1 (De helderste was -3) en gemiddeld was de helderheid van de meteoren ongeveer +2.5.

Om vier uur gingen we de hele zaak inpakken, maar voor we zouden vertrekken gingen we eerst nog even op zoek naar de kort (10 dagen) geleden ontdekte komeet Machholz (1988j), die zich in de omgeving van het sterrenbeeld Orion bevond. Ondanks het heldere weer lukte het ons niet, om hem deze nacht nog te zien. We beschikten echter slechts over een 8x40mm verrekijker.

De volgende twee avonden zagen er niet zo gunstig uit om

*Bongweg 296, 3192 ME Hoogvliet

te gaan waarnemen. Er was veel bewolking en het regende zelfs (Ja, ook in Florida!) bij een temperatuur van rond de 24°C. Op zo'n avond als je niet kan waarnemen, houd je je natuurlijk bezig met het ontwikkelen van de negatieven. Een kleine 50 rolletjes van elk zo'n 30 opnamen. Begin daar maar eens aan. Een leuk vooruitzicht voor je welverdiende 3 weken vakantie nietwaar... In het begin zag ik er wel tegen op, maar gaande weg kreeg ik er wel schik in, vooral als er een mooie meteor op stond. Op een gegeven moment deed ik het hele ontwikkelwerk zelf en deed Harold alleen nog maar de negatievenrollen in de ontwikkeltrommel in zijn donker gemaakte slaapkamer. Daarna nam ik het ontwikkelproces in de keuken over. Gemiddeld deden we 6 tot 9 rolletjes op een nacht wat steeds zo'n 2 tot 3 uur kostte. Het goed schoon en droog maken van de ontwikkel tanks vergde de meeste tijd.

23 Augustus 1988 : De tweede nacht.

Ik was nu voor drie dagen, op uitnodiging van General Development Corp. naar een hotel gebracht nabij Indian Harbour Beach. Ik zou aldaar een uitgebreide rondleiding in Port Malabar krijgen waarvan ik een stuk land heb aangekocht waarop ik later een huis wil bouwen. Vanuit mijn hotel hield ik de weercondities van die avond nauwlettend in de gaten. Het zag er redelijk gunstig uit voor een nieuwe waarnemings-aktie. Om half twaalf in de avond van 22 op 23 Augustus kreeg ik het beloofde telefoontje van Harold. Hoewel het enigszins bewolkt was, gingen we toch om 0h30m AM op weg. Onderweg pikten we nog een metgezel van Harold, Mike, op. Om half twee kwamen we op onze lokatie aan en maakten we ons gereed voor de tweede aktie. Tijdens het opzetten van de spullen had een van de auto's nog de lichten aan, zodat we goed zicht hadden, waar we onze spullen neerzetten. Maar behalve muggen bleken onze lichten ook nog andere figuren aan te trekken. Het was een politiewagen, die ons zeer voorzichtig naderde. Misschien waren we wel drugsmokkelaars... De patroll-car van de Sheriff's Department of Brevard County no. 4 met Luitenant Dough Simms aan het stuur naderde langzaam maar gestaag onze wagens. Op ongeveer 100 meter afstand gingen opeens de sirenes en zwaailichten aan (imponerend gedrag) en werd de snelheid verhoogd, waarna men met slippende remmen vlak bij ons tot stilstand kwam. "What the hell is going on here?!!" snauwde hij ons toe. Het kostte Harold heel wat moeite om hem uit te leggen, dat wij meteorwaarnemers waren en dat we geen slechte bedoelingen hadden. Al met al kostte het hele gedoe ons toch nog een tiental minuten waarnemingen. Ook dit is dus Amerika...

In totaal namen we die nacht rond de 200 meteoren waar, waarvan de Perseïden en de sporadische meteoren de overhand hadden. Ook deze nacht waren er weinig heldere meteoren te bespeuren. Er werden ongeveer 50 foto's gemaakt maar zonder treffers. In een periode van bijna drie uur telden we slechts 4 of 5 mogelijke *v*-Pegasiden. Verder deden we een nieuwe poging om komeet Machholz waar te nemen. Harold Povenmire had zondags nog telefonisch contact gehad met Don Machholz, die op dat moment in Arizona verbleef. Zodoende beschikten we over de meest recente posities waardoor het voor ons mogelijk moest zijn de

komeet met een niet al te grote verrekijker (11x80mm) waar te nemen. Hoewel we nu de juiste positie wisten, lukte het ons toch niet hem echt duidelijk te vinden. Wel wisten we, dat hij zich in ons beeldveld moest bevinden, maar vanwege de vele zwakke sterren in het beeldveld lukte het ons niet, het zwakke objekt te onderscheiden.

Rond de schemering vertrokken we weer. Na een ochtend uitslapen kon ik in de middag aan mijn rondleiding in Port Malabar beginnen.

De laatste waarnemingsnacht.

De nacht van zaterdag op zondag, 26/27 Augustus, gingen we voor de laatste maal gezamenlijk waarnemen. Ditmaal namen we enkele telescopen mee, om toch nog de komeet van Machholz te kunnen waarnemen. We gingen weer met twee auto's op pad en beschikten over een 12" f/5 Dobsonian telescoop en een kleinere 6" f/8 Newton. Ook hadden we de nodige slaapzakken meegenomen. Op onze plek aangekomen kregen we nog gezelschap van drie andere waarnemers en met zijn zevenen gingen we tot een uur of drie meteoren waarnemen. In die twee en een half uur registreerden we ongeveer 150 meteoren, die weer vrij zwak in helderheid waren, zo +2 à +3 met een enkele uitschieter van -4. De filmvoorraad was zo goed als op, dus we maakten geen foto's. Ook was de maan een sterk storende faktor.

In de nanacht, toen de maan onder was, gingen we een nieuwe poging wagen de langgekoesterde komeet waar te nemen, maar nu met een flinke telescoop. Met de meest recente coördinaten bij de hand gingen we aan de slag. Na een speurtocht van ongeveer 20 minuten, lukte het Mike de komeet te lokaliseren. Dol als jonge honden renden we naar de telescoop en ja hoor, daar was hij. Een onmiskenbaar diffuus schijfje, maar wel heel erg lichtzwak. Door met de focussing te spelen, lukte het me, de komeet van de sterren te onderscheiden. Door de grote kijker was het slechts een klein ovaal vlekje met iets van het midden vandaan en vrij zwakke, stervormige lichtpunt. De totale helderheid werd geschat op magnitude +6.5.

Een paar dagen later werd het tijd op afscheid te nemen van de Povenmires. Het was een genoegen om er een poosje te mogen verblijven. En indien mogelijk zal ik dit jaar de reis naar Florida herhalen...